

“Els immigrants han de marxar, perquè quedar-se és com sentir-se mort

Carla Fibla ha estat corresponent de ‘La Vanguardia’, de la Cadena Ser i també d’EL TEMPS a Rabat, al Marroc. Acaba de publicar ‘Mi nombre es Nadie’, un llibre que conté el testimoni sonor de persones que un dia van decidir d’emprendre el llarg camí de la migració des de l’Àfrica cap a Europa.

El llibre que Carla Fibla (València, 1973) ha elaborat conjuntament amb Nicolás Castellano i el fotògraf Juan Medina inclou quatre CD que recullen les converses d’aquests periodistes amb persones del Magrib i de l’Àfrica subsahariana disposades a marxar del seu país. *Mi nombre es Nadie*, publicat per Icaria Editorial, inclou també un pròleg a càrrec del prestigiós sociòleg francès Sami Naïr i alguns assaigs de més experts en el fenomen migratori.

—Per què heu optat per fer un audiollibre?

—La idea va ser aprofitar tot el material dels reportatges que fèiem per a la ràdio. Era molt frustrant haver de reduir el relat dels testimonis a talls de trenta segons. Vam veure que hi havia la possibilitat de fer reportatges més amplis, que respectessin els silencis, que donessin a aquestes persones el temps que es mereixen. Després va sorgir la idea de transcriure els relats i posar-los en un llibre, perquè alguns dels testimonis eren difícils d’entendre.

—Una de les principals novetats és que recull el testimoni dels veritables protagonistes...

—Hem intentat que parlin els protagonistes sense intermediaris. Habitualment, quan els mitjans de comunicació parlen del fenomen migratori, les experiències personals queden en un segon

pla. Per exemple, hi ha un reportatge impressionant sobre la primera pastera que va arribar a les Canàries que mostra com ha anat canviant la perspectiva sobre aquesta qüestió. Als dos primers subsaharians que van arribar a les Canàries els van rebre com a herois. Ara, en canvi, com que n’hi arriben molts, són tractats amb indiferència.

—El títol del llibre, però, evoca persones anònimes...

—Vam escollir aquesta cita de l’*Odissea* d’Homer perquè vam comprovar com tots estan disposats a perdre el seu nom, la seva identitat, amb l’únic objectiu de poder arribar a Europa. Quan passen la primera frontera llencen els documents i fan un exercici d’oblit d’allò que eren abans. Els mitjans de comunicació contribueixen a aquest oblit. Per això hem mirat de trobar l’origen del problema a través dels protagonistes.

—El llibre recull set anys de feina. Quines han estat les principals dificultats?

—La principal dificultat ha estat de convèncer aquesta gent que parlés. La idea de l’audiollibre, de fet, sorgeix arran d’un viatge que vaig fer a Maghnia, a la frontera entre el Marroc i Algèria. Hi vam trobar uns tres o quatre mil subsaharians intentant travessar la frontera. Ningú no volia explicar res de la seva vida, ens deien que estaven cansats de parlar amb els mitjans de comunicació, que no servia de res.

Vam aconseguir fer-los entendre que si no explicaven la seva vivència era com si no existissin.

—Quin aprenentatge n’heu extret, d’aquests set anys, amb relació al fenomen migratori?

—Allò que més m’ha impressionat és veure la capacitat que té l’ésser humà de superar les dificultats. Aquestes persones són completament conscients que la seva vida a Europa serà molt dura, que segurament estaran durant anys sense tenir papers.

—En canvi, aquí se’ns diu que els immigrants vénen enganyats, que les màfies els fan creure que Europa és el paradís...

—Això de les màfies és un mite. Normalment, la gent a Europa quan no coneixem a fons alguna cosa ens creiem allò que diu el govern. Els polítics s’excusen en les màfies per buscar culpables. Però, en realitat, els immigrants de qualsevol país estan molt ben organitzats per fer el viatge; es posen en contacte entre ells i arregen els diners per a comprar les pasteres. Al llibre preferim parlar de “passadors”, perquè les màfies, com a xarxa internacional, no existeixen en la immigració clandestina. Individualment, sí que hi ha persones que coneixen bé el terreny o la situació i que ho aprofiten per fer algun cèntim. Per exemple, els subsaharians aprenen de seguida a navegar en pastera amb els quatre consells que reben d’algun pescador marroquí. Al final veus que les suposades màfies són petits grupuscles no connectats entre ells que s’aprofiten de la situació.

—Des dels països d’origen, el fenomen migratori es veu com un problema o com una solució?

—Des d’allà es veu com l’única sortida. En aquest moment, les persones que vénen cap a Europa no la tenen pas, l’opció de no emigrar. La majoria es troben en una situació desesperada i gairebé tots emigren més per ajudar la família que no pas per ells mateixos. Hi ha molt poca cooperació europea

al desenvolupament i a vegades no se sap on van a parar els diners i qui beneficien realment. Aquí hi ha una responsabilitat molt gran d'Europa. El desenvolupament d'Àfrica no es pot fer a base de microcrèdits. Però sembla que a Europa no li interessa una Àfrica desenvolupada. Encara hi ha una situació de neocolonialisme. Un exemple és França, que amb els diners que destina al desenvolupament paga el sou dels funcionaris de Mali. Penso que ara mateix el més important és veure si som capaços de portar a terme un desenvolupament en origen, per tal que la gent tingui l'opció de quedar-se al seu país i gaudir d'una vida digna en llibertat. Quan tinguin aquesta opció molts s'hi quedaran.

—També heu pogut parlar amb les famílies. Com ho viuen?

—Normalment les famílies hi estan d'acord. Aquest és un punt fonamental. Entre tots els membres de la família apleguen els diners per tal que un pugui anar-se'n. Esperen que això els ajudi a canviar la vida. És impressionant de veure com si això fracassa i el qui marxa es mor, tota la família està molt dependent de recuperar el cos. Aquest és

un altre dels drames, en què els països d'origen no fan tant com caldria, no fan tot el possible per a la repatriació. La família és un punt en què caldria treballar més i, de fet, al Marroc hi ha associacions que treballen amb les famílies per sensibilitzar-les —sobretot quan hi ha menors—, per conscienciar-les que qui marxa potser no tornarà i que potser valdria més que no se n'anés.

—També feu referència al viatge més antic del món. La migració és una cosa natural i que no s'aturarà?

—Al llibre hi ha un text de Mireia Estrada que explica com són els trànsits migratoris subsaharians i diu que l'Àfrica ha estat des de fa molts anys un continent nòmada; on ara hi ha les rutes de migració ja hi havia hagut rutes amb molt trànsit de gent i de mercaderies. Aquesta gent vol viure a l'Àfrica, però hom els persegueix i els dificulta la supervivència. Les perspectives són molt dolentes i més tenint en compte les normes que s'aproven a la Unió Europea, amb l'internament, les expulsions. Si no es treballen les causes i l'origen això no s'aturarà mai.

—La frase "m'estimo més morir que no pas no intentar-ho", expressada al llibre per un dels testimonis, què il·lustra exactament?

—Vol dir ni més ni menys que ells són com morts en vida. Els immigrants es troben obligats a provar de marxar perquè quedar-se és com sentir-se mort. Molts tenen un compromís amb el seu entorn, la seva família, clan o tribu, i es consideren destinats a ajudar els altres. La desesperació és molt gran, però en els africans la solidaritat també ho és. Tenen molt clar que si un falla, el germà el seguirà. Vaig conèixer una mare al Marroc que ja havia vist marxar tres dels seus cinc fills i el quart ja es preparava. Aquesta és la mentalitat que s'inculca als més petits des de fa anys. En alguns països la immigració s'ha convertit en la primera font d'ingressos. Això és barreja amb el poc valor que hi té la vida. No hi ha estima per la vida perquè ningú no els valora a ells com a persones; si no tens reconeixement social tampoc no t'estimes a tu mateix. Aquesta mentalitat es repeteix constantment, tant al nord com sud.

Xevi Camprubí